

Total No. of Questions - 32

Total No. of Printed Pages - 4

Regd.  
No.

|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

## Part - III

COMMERCE, Paper - I  
(Telugu Version)

Time : 3 hours

Max. Marks : 100

## PART - I

(Marks 50)

## SECTION - A

2 × 10 = 20

ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా రెండు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు 40 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయుము.

1. సొంత వ్యాపారము వలన ఏవేని ఐదు ప్రయోజనాలు మరియు ఐదు పరిమితులను వివరించండి.
2. జాయింట్ స్టాక్ కంపెనీ లక్షణాలను వివరించండి.
3. వ్యాపార విత్తం అంటే ఏమిటి? వివిధ విత్త మూలాధారాల ఎంపికను ప్రభావితం చేసే కారకాలను పేర్కొనండి.

## SECTION - B

4 × 5 = 20

ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా నాలుగు ప్రశ్నలకు సమాధానములు 20 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయండి.

4. వివిధ రకాల పరిశ్రమలను వివరించండి.
5. భాగస్వామ్య సంస్థ లక్షణాలను వివరించండి.
6. ఈక్విటీ వాటాల వలన కలిగే ఏవేని ఐదు ప్రయోజనాలను వివరించండి.
7. వాటాలకు, డిబెంచర్లకు మధ్య ఉన్న తేడాలను వివరించండి.
8. బహుళజాతి సంస్థల వల్ల అతిథి దేశానికి ఉన్న నష్టాలను వివరించండి.
9. e- వ్యాపారాన్ని నిర్వచించి, e- వ్యాపారం వలన వినియోగదారులకు కలిగే ఏదైనా నాలుగు ప్రయోజనాలను వివరించండి.

## SECTION - C

5 × 2 = 10

ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు 5 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయండి.

10. వ్యాపారం ను నిర్వచించండి.
11. ఎంట్రీపో వర్తకం (మారు వర్తకం) అనగానేమి?
12. సహకార సంఘంను నిర్వచించండి.
13. కర్త అనగా ఎవరు?
14. సంస్థాపనా పత్రం అనగానేమి?
15. వ్యవస్థాపనను నిర్వచించండి.
16. ఆధిక్యపు వాటా అనగానేమి?
17. మధ్య తరహా సంస్థలను నిర్వచించండి.

PART - II  
(Marks 50)  
SECTION - D

1 × 20 = 20

క్రింది ప్రశ్నకు సమాధానము వ్రాయుము.

18. క్రింద ఇచ్చిన అంకణా నుండి శ్రీ. పరమేశ్ యొక్క వర్తకపు ఖాతా, లాభ నష్టాల ఖాతా మరియు ఆస్తి అప్పుల పట్టి 31 మార్చి 2016 తేదీతో అంతముపు సంవత్సరమునకు తయారు చేయండి.

అంకణా 31-03-2016

| వివరాలు         | డెబిట్ నిల్వలు రూ. | వివరాలు             | క్రెడిట్ నిల్వలు రూ. |
|-----------------|--------------------|---------------------|----------------------|
| కొనుగొచ్చు      | 76,000             | అమ్మకాలు            | 1,45,000             |
| అమ్మకాల వాపసులు | 3,200              | కొనుగొలు వాపసులు    | 2,500                |
| వేతనాలు         | 5,300              | ఋణదాతలు             | 62,000               |
| జీతాలు          | 24,500             | బాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ | 13,000               |
| భీమా            | 4,500              | చెల్లింపు బిల్లులు  | 40,000               |
| యంత్రాలు        | 80,000             | మూలధనం              | 1,20,000             |
| ఫర్నిచరు        | 45,000             |                     |                      |
| బాంకులో నగదు    | 31,300             |                     |                      |
| ప్రారంభ సరుకు   | 22,000             |                     |                      |
| వసూలు బిల్లులు  | 29,000             |                     |                      |
| ఋణగ్రస్తులు     | 50,000             |                     |                      |
| ఆడిట్ ఫీజు      | 1,500              |                     |                      |
| కొనుగొలు రవాణా  | 1,800              |                     |                      |
| అమ్మకాల రవాణా   | 2,800              |                     |                      |
| ఆఫీసు ఖర్చులు   | 5,600              |                     |                      |
| మొత్తం          | 3,82,500           | మొత్తం              | 3,82,500             |

సర్దుబాటు :

- ముగింపు సరుకు రూ. 34,500.
- చెల్లించవలసిన జీతాలు రూ. 5,500.
- యంత్రాలపై తరుగుదల 5%.
- ముందుగా చెల్లించిన భీమా రూ. 1,500.
- ఋణగ్రస్తుల పై 5% రానిబాకీల నిధిని ఏర్పాటుచేయండి.

## SECTION - E

1 × 10 = 10

ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా ఒకదానికి సమాధానము వ్రాయండి.

19. క్రింది వ్యవహారాల నుండి మూడు వరుసల నగదు పుస్తకాన్ని తయారు చేయండి.

|                |                                                     |            |
|----------------|-----------------------------------------------------|------------|
| 2016, నవంబర్ 1 | చేతిలో నగదు                                         | రూ. 12,000 |
|                | బాంకులో నగదు                                        | రూ. 18,000 |
| " 3            | నగదు అమ్మకాలు                                       | రూ. 6,000  |
| " 8            | మధు నుండి వచ్చిన నగదు                               | రూ. 5,800  |
|                | ఇచ్చిన డిస్కౌంట్                                    | రూ. 200    |
| " 14           | హారికి జారీ చేసిన చెక్కు                            | రూ. 9,600  |
|                | వచ్చిన డిస్కౌంట్                                    | రూ. 400    |
| " 21           | చెల్లించిన కమీషన్                                   | రూ. 500    |
| " 23           | గోవింద్ నుండి వచ్చిన చెక్కు                         | రూ. 3,500  |
|                | ఇచ్చిన డిస్కౌంట్                                    | రూ. 500    |
| " 25           | గోవింద్ నుండి వచ్చిన చెక్కును బాంకులో జమా చేయడమైనది |            |
| " 26           | ఫర్నిచరు కొనుగోలు                                   | రూ. 2,000  |
| " 28           | ఆఫీసు అవసరాల నిమిత్తం బాంకు నుండి తీసిన నగదు        | రూ. 5,000  |
| " 30           | చెక్కు ద్వారా జీతాల చెల్లింపు                       | రూ. 1,000  |

20. 31 డిసెంబర్ 2016 తేది నాటికి M/s. నారాయణ ఆగ్రో ఇండస్ట్రీస్ వారి బాంకు నిల్వల సమన్వయ పట్టికను కింద ఇచ్చిన వివరాల నుండి తయారు చేయుము.

- i) నగదు పుస్తకం ప్రకారం బాంకు నిల్వ రూ. 40,000.
- ii) జారీ చేసిన చెల్లింపుకు దాఖలు కాని చెక్కులు రూ. 15,000.
- iii) బాంకులో జమా చేసిన 31-12-2016 నాటికి జమా కాని చెక్కులు రూ. 8,000.
- iv) పెట్టుబడుల మీద వడ్డీ రూ. 3,000, బాంకు వారు వసూలు చేసి క్రెడిట్ చేసినా, నగదు పుస్తకంలో నమోదు కాలేదు
- v) పాస్ బుక్ లో మాత్రమే డెబిట్ చేసిన బాంకు ఛార్జీలు రూ. 200.

## SECTION - F

2 × 5 = 10

ఈ క్రింది ప్రశ్నలలో ఏ రెండింటికైనా సమాధానాలు వ్రాయండి.

21. వివిధ రకాల ఖాతాలను వివరిస్తూ, వాటి డెబిట్, క్రెడిట్ సూత్రాలను వ్రాయండి.

22. క్రింద ఇచ్చిన వివరముల నుండి ప్రసాద్ ఖాతాను తయారు చేయండి.

|               |                                       |            |
|---------------|---------------------------------------|------------|
| 2016 మార్చి 1 | ప్రసాద్ నుండి సరుకు కొనుగోలు          | రూ. 30,000 |
| " 6           | ప్రసాద్ కు చెల్లించిన నగదు            | రూ. 15,000 |
| " 10          | ప్రసాద్ కు వాపసు చేసిన సరుకు          | రూ. 1,000  |
| " 14          | చెక్కు ద్వారా ప్రసాద్ కు చెల్లింపు    | రూ. 10,000 |
| " 26          | ప్రసాద్ నుండి నగదుకు కొన్నసరుకు       | రూ.        |
| " 28          | ప్రసాద్ నుండి అరుపు పై కొన్న ఫర్నిచరు | రూ.        |

23. క్రింద ఇచ్చిన వివరాల నుండి అమ్మకాల పుస్తకం, అమ్మకాల వాపసు పుస్తకం లను తయారు చేయండి.
- |             |    |                                               |            |
|-------------|----|-----------------------------------------------|------------|
| 2016 ఆగస్టు | 1  | విజయ్ కు అమ్మిన సరుకు                         | రూ. 5,000  |
| "           | 5  | రాముకు అమ్మిన సరుకు                           | రూ. 8,000  |
| "           | 13 | విజయ్ నుండి వచ్చిన వాపసులు                    | రూ. 400    |
| "           | 22 | గణేశ్ కు అమ్మిన సరుకు (వర్తకపు డిస్కౌంట్ 10%) | రూ. 10,000 |
| "           | 28 | రాము నుండి వచ్చిన వాపసులు                     | రూ. 500    |

24. అంకణా తయారు చేసిన తరువాత కనుగొనబడిన క్రింది తప్పులను సవరించండి.
- కొనుగోలు పుస్తకం ఎక్కువగా కూడిన మొత్తం రూ. 400
  - దిలీప్ ఖాతాలో క్రెడిట్ వైపు ఎక్కువగా కూడిన మొత్తం రూ. 200
  - రాజేశ్ కు అమ్మిన సరుకు రూ. 296 లను అతని ఖాతాలో రూ. 269 లుగా నమోదు చేయబడినది.
  - శరత్ నుండి వచ్చిన నగదు రూ. 350 లను అతని ఖాతాలో డెబిట్ వైపున నమోదు అయినది.
  - అమ్మకాల పుస్తకం ఎక్కువగా కూడిన మొత్తం రూ. 500.

### SECTION - G

5 × 2 = 10

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వ్రాయండి.

- అకౌంటింగ్ ను నిర్వచించండి.
- వ్యాపార అస్తిత్వ భావన అనగానేమి?
- క్రింది వ్యవహారాలకు చిట్టాపద్ధులు వ్రాయండి.

|              |    |                                     |            |
|--------------|----|-------------------------------------|------------|
| 2016 ఏప్రిల్ | 1  | వ్యాపార ప్రారంభంనకు తెచ్చిన నగదు    | రూ. 25,000 |
| "            | 8  | అరుపు పై కిరణ్ నుండి సరుకు కొనుగోలు | రూ. 5,000  |
| "            | 12 | యంత్రాల కొనుగోలు                    | రూ. 12,000 |
| "            | 25 | జీతాల చెల్లింపు                     | రూ. 6,000  |

- ఇన్వాయిస్ అంటే ఏమిటి?
- క్రింది వివరాల నుండి 1-4-2016 నాటి ప్రారంభ పద్దు వ్రాయండి.

| వివరములు           | మొత్తం (రూ.) | వివరములు           | మొత్తం (రూ.) |
|--------------------|--------------|--------------------|--------------|
| చేతిలో నగదు        | 3,000        | యంత్రాలు           | 10,000       |
| సరుకు నిల్వ        | 5,000        | వివిధ రుణగ్రస్తులు | 4,000        |
| వివిధ రుణదాతలు     | 6,000        | ఫర్నిచరు           | 8,000        |
| చెల్లింపు బిల్లులు | 2,000        |                    |              |

- క్రింది వివరాల నుండి అంకణాను తయారు చేయండి.

| వివరములు       | మొత్తం (రూ.) | వివరములు           | మొత్తం (రూ.) |
|----------------|--------------|--------------------|--------------|
| మూలధనం         | 20,000       | కొనుగోళ్ళు         | 18,000       |
| అమ్మకాలు       | 10,000       | చెల్లింపు బిల్లులు | 3,000        |
| వసులు బిల్లులు | 9,000        | అమ్మకాల వాపసులు    | 1,000        |
| ఫర్నిచరు       | 5,000        |                    |              |

- అనామతు ఖాతా అనగానేమి?
- రాబడి వ్యయం అనగానేమి?